

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. +370 679 73 210, el. p. info@lrkm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-08- Nr. S-

TEIKIMAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ANTROJO PASAULINIO KARO SOVIETŲ SĄJUNGOS IR KITŲ ŠALIŲ, PROPAGUOJANČIŲ TOTALITARINIUS, AUTORITARINIUS REŽIMUS IR JŲ IDEOLOGIĄ, KARIŲ PALAIKŲ PERKĖLIMO IR LAIDOJIMO VIETOS PAŽENKLINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ (TAIS NR. 25-5323)

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, įgyvendindama Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo 25 straipsnio 8 dalį, parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo ir laidojimo vietos paženklavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Šiuo Nutarimo projektu siūloma aiškiai reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus, siekiant perlaidoti Antrojo pasaulinio karo karių palaikus, parenkant laidojimo vietas, jas paženklinant bei nustatant šių darbų finansavimo tvarką.

I. Sprendžiama problema	<p>Kultūros ministerija pastaraisiais metais sulaukė savivaldybių prašymų pritarti Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietų iškėlimo iš miestų ir miestelių centrinių aikščių iniciatyvoms.</p> <p>Kadangi dauguma Antrojo pasaulinio karo karių palaidojimo vietų yra įrašytos į Kultūros vertybių registrą, taip pat joms galioja tarptautinės humanitarinės teisės normos, būtina teisiškai reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus bei priimamus sprendimus, kad nebūtų pažeista Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos Papildomo protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolas), sudaryto 1977 m. birželio 8 d. (toliau – Papildomas protokolas), 34 straipsnio 4 dalies nuostatos, numatančios, kad palaikų perlaidojimas galimas „[...] b) kai ekshumacijos reikia dėl ypatingos visuomeninės būtinybės, įskaitant ir atvejus, kai to būtinai reikalauja medicina ir būtina atlikti tyrimus.“</p> <p>Šiuo Nutarimo projektu reglamentuojamas ne visų Antrojo pasaulinio karo karių palaidojimo vietų perkėlimas, o tik tų, kurios Lietuvos Respublikos draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintos kapais ir (ar) kapinėmis, kuriais propaguojami totalitariniai, autoritariniai režimai ir jų ideologijos bei jiems netaikoma nekilnojamojo kultūros paveldo objekto</p>
-------------------------	--

	ar vietos teisinė apsauga, taip kaip numatyta Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme.
II. Siūlomos priemonės	<p>Nutarimo projektu, atsižvelgus į kultūros ministro materialiojo ir nematerialiojo kultūros paveldo valdymo sritį, siekiama teisiškai reglamentuoti karių kapų ar kapinių, kurioms jau netaikoma teisinė apsauga, perkėlimą. Šiuo Nutarimo projektu siūloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> aiškiau reglamentuoti savivaldybių ir valstybės institucijų veiksmus, priimant sprendimus dėl karių palaikų perkėlimo ir palaidojimo vietų parinkimo ir paženklavimo; nustatyti šių darbų finansavimo šaltinius ir dydžius. <p>Pažymėtina, kad Nutarimo projekte siūlomomis priemonėmis bus užtikrinta Papildomo protokolo 34 straipsnio 4 dalies nuostatų laikymasis, kadangi Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatyme yra įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas viešuosiuose objektuose, taigi, karių palaikų perlaidojimas bus įmanomas tik tada, kai šio įstatymo nustatyta tvarka bus nustatyta, jog jų laidojimo vieta neatitinka minėto įstatymo reikalavimų.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Nutarimui įgyvendinti valstybės biudžeto lėšų poreikis bus nustatomas kiekvienu karių palaikų perkėlimo atveju atskirai. Numatoma, kad vieniems kario palaikams perkelti ir laidojimo vietai paženklinti gali būti skiriama ne didesnė kaip 15 bazinių socialinių išmokų dydžio suma. Ši suma yra šiek tiek mažesnė negu taikoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 20 d. nutarimu Nr. 761 patvirtintame „Rezistentų ir kitų asmenų, nužudytų okupacinių režimų metu, palaikų perkėlimo, laidojimo vietų įamžinimo arba pažymėjimo tvarkos apraše“, nes neplanuojamas karių palaikų DNR tyrimas.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Nutarimo projektu siekiama, kad, laikantis tarptautinės humanitarinės teisės normų ir Lietuvos Respublikos įstatymų, būtų apribota totalitarinių, autoritarinių režimų ir jų ideologijų sklaida.</p>

Nutarimo projektas neprieštarauja Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijos pagal Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Priėmus Nutarimo projektą, siekiant, kad nebūtų neigiamų pasekmių, numatoma parengti ir įgyvendinti komunikacinius pranešimus įvairioms tikslinėms grupėms (tuo pačiu ir užsienio subjektams), atskleidžiant Nutarimo projekto tikslus ir apribojant priešišką valstybių propagandą bei klaidingų naratyvų formavimą.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 36 punktu.

Nutarimo projekte vartojamos sąvokos buvo aprobuotos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – Komisija) 2025 m. kovo 27 d. posėdyje, tačiau, atsižvelgus į derinančių institucijų pastabas, jos bus patikslintos ir papildomai derinamos su Komisija.

Nutarimo projektas buvo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, kurios Nutarimo projektą suderino be pastabų, į Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Valstybinės kultūros paveldo komisijos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pastabas atsižvelgta.

Nutarimo projektą parengė Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės (grupės vadovė Sigita Bugenienė, tel. +370 646 43 640, el. p. sigita.bugeniene@lrkm.lt) vyriausiasis specialistas Romanas Senapėdis, tel. +370 608 46 016, el. p. romanas.senapedis@lrkm.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 4 lapai.

Laikinais einantis kultūros ministro pareigas

Šarūnas Birutis

R. Senapėdis, tel. +370 608 46 016, el. p. romanas.senapedis@lrkm.lt